

MAI NA BUTOBUTO NI BOGI KI NA KIDA NI MATAKA

Vunau mai na Rara Levu mai Lautoka – Churchill Park, ni voleka na Siga ni Sucu ena 1995.

Rev. Dr. Ilaitia S. Tuwere.

*"A sa kaya na Kalou, "Me rarama mai, a sa rarama mai."
(Vakatekivu 1:3)*

*"Mo tu cake, mo rarama mai; ni sa yaco mai na nomu rarama, ia, naserau i Jiova sa cadra vei iko. Ia, raica na butobuto, ena ubi vuravura, kei na butobuto loaloa, na veimatanitu; io ena cadra mai vei iko koJiova, kei na nona i serau, ena raici ni sa cilavi iko."
(Aisea 60:1-2).*

*"Ia ena i matai ni siga ni macawa sa lako mai ko Meri na yalewa ni Makitala ena mataka caca, ni sa butobuto tu, ki na i bulubulu, ka raica ni sa kau tani na vatu mai na i bulubulu"
(Joni 20:1)*

Eda soqoni vata mai ena dua na yakavi bogi totoka. Totoka na draki, ka totoka na duidui eda dui kauta mai. Tiko rawa o ira eso na noda gone turaga bale kei na noda iliuliu vaka-vanua ka vaka-cakacaka talega. Na lewe ni vavakoso mai na veitabacakacaka ena i Wasewase Levu ko Vuda, dui matalotu, kei na veimata-tamata. O ira na itaba gone kei keda na itaba qase. Na duidui eda kauta mai ka sa mai vauci vata ena dua ga na inaki, sa ka e vakasakiti ka dodonu meda marau ka vakavinavinaka kina vua na noda Kalou.

Na bogi edaidai e dodonu me bogi ni marau kei na vakavinavinaka, vua na Kalou levu eda qarava. O koya eda vakabauta ni kacivi keda vata mai. Niu sarava tu yani na totoka ni duidui eda kauta mai, e votu vei au na iyaloyalo ni veika eda na raica e na itinitini ni noda ilakolako, ni na vivigi lesu tale vua na Kalou na ka kecega. E kainaka va qo na ivola na i Vakatakila :

"Ia sa sega na valenilotu ka'u a kunea kina; ni sa kena Valenilotu na Kalou kaukauwa, kei na Lami. A sa sega ni yaga ena koro oqo na matanisiga, se na vula, me cila kina: ia na iukutuku ni Kalou sa vakararamataka, ka sa kena rarama ko ira na lewe ni veimatanitu: o ira na tui kei vuravura era na kauta mai na nodra iukuuku me tu kina."

Na rarama ena ivakatekivu, sa ikoya na Kalou. Na rarama ena iotioti, sa ikoya talega na Kalou. Na toso ni vuravura kei na veika e yaco kina ena veigauna, e yavavala mai na butobuto ni bogi ki na kida ni mataka. Mai na butobuto ki na rarama. Mai na mate ki na bula. E sega ni itinitini ni lakolako oqo na butobuto. E sega. Na itinitini, sai koya na Kalou vakataki Koya, na Rarama kei vuravura. Sai koya o ya na ibalebale ni lagalaga sere ena cina kadralla ena yakavi bogi edaidai. Ka ni da dulaka tu yani na noda cina kadralla ena noda vakabauta ni sai Jisu Karisito na Rarama kei vuravura.

Sa ikoya ga na rarama ka cila mai na i Vakatekivu ka bulia kina na Kalou na vuravura. Sa ikoya ga na Rarama ka yaco me tamata me vakataki keda, na nona Siga ni sucu eda yacova bula tale ena yabaki oqo. Sa ikoya tikoga na Rarama ka vakalala nai bulubulu ka solia vei keda na imatai ni siga ena veimacawa, ka vakadeitaki kina nai matai ni siga ni veibuli. Na i matai ni siga ni rarama, ni veisereki, ni veivakataudeitaki, ni tauyavu. A nona siga na Kalou.

Ia, meda kakua ni tabonaka na matada mai na butobuto ka se tu ga vei keda ka lewai keda tu - e Viti kei na vuravura. Sa sega ni vuravura rawarawa eda tiko kina edaidai. Na vuravura ka vaka e cicivaki tu ena veicati kei na veiqati ca. Na veivakalolomataki,

na veivakarusai vakamata-tamata, vakamatalotu. Na vuravura ka ra tu kina eso na iliuliu vakamatani, vakalotu, vakavanua ka ra nanumi ira ga ka sega ni nanumi ira na lewe ni vanua. Na vuravura ka tubu cake kina ena veisiga na dravudravua.

Sa levu na iyau e solia vei keda na Kalou, ia sa qai tubu cake ga na vakaloloma kei na dravudravua. E Viti ena gauna sara ga oqo, e tu kina na vakatarotaro levu me baleta na Yavu ni Vakavulewa kei na lisitaki ni noda qele, ka koto na kena ivola vakarau ena ALTA. Na nodra sega ni kune cakacaka rawa na noda gone ni oti na gauna balavu ni nodra vuli. Na wai vou ni veivakamatenitaki ka sa tarovi dredre tiko ena noda vanua. Kei na mate vovou ka dewa mai, ka sa tu oqo, ka dredre me kune na kena wainimate. Na butobuto ka lewa tu na noda bula vakavuvale. Se na kavoro ni vuvale. Na nodra vakalolomataki na gone. Na nodra buturaki ka vakawaleni na marama. Na taro kei na veileqa oqori era tu ena butobuto ka sega ni rawarawa na noda kunea na kena isau. Era sega ni taro se leqa ga vakapolitiki. Era leqa talega ka dodonu me kauwaitaka na lotu va-Karisito kei keda na lewena, ka ni a sotava na Turaga ka dusia vei keda na sala meda walia rawa kina.

Ena butobuto oqo kei na kena au sega ni cavuta rawa ka da dui kila, e voqa tiko kina na tikina eso mai na i Vola Tabu ena bogi edaidai.

Na veitikina oqori e sega ni vakamatailalaitaki kina na iwali ni leqa. Ia, era dusia na sala meda kunea kina na iwali ni leqa oqori.

Ena vei Siga ni Sucu kece sara eda yacova, eda ciqoma kina na iloloma levu duadua ni veigauna sa i koya ko Jisu na Luvena duabau na Kalou. Ena sega tale ni dua na iloloma me tautauvata kaya, mai liu me yacova na rusa ni vuravura. Na iloloma soli wale ka da sega ni cakava kina edua na ka. E kaya ko Aisea :

"Ko ira na tamata ka lako ena butobuto era sa raica na rarama levu, sa cadra cake na rarama vei ira era sa tiko ena vanua ni yaloyalo ni mate... Ni sa sucu mai vei keda edua na gonetagane, ena vakatau ki vei koya na

lewa, ena vakatokai na yacana ko Veivakurabuitaki, na i Vakavuvuli, na Kalou Kaukauwa na Tama ni gauna tawa mudu, na Tui ni Sautu" (9:2ff).

Sa soli mai vei keda, sega na iyau - siliva se koula, ia edua na Gone. Sa soli mai me noda. Me noda na nona Bula. Me noda na nona Vosa. Me noda na nona i Vakarau kei na i Valavala. Me noda na nona vuvale. Me noda na nona vosa ni yalayala. Sa soli vei keda edua na bula meda bula kina. Edua na ivakarau meda vaka ivakarau kina. Sa soli vei keda na rarama meda kakua kina ni tiko ena butobuto.

Ia me vaka na iloloma kecega, me na ciqomi. Me ciqomi ena marau kei na vakavinavinaka, se sega ni ciqomi ena vakabesebese kei na gole tani. E sega ni togoraki mai kivei keda. E tu vei keda na galala meda ciqoma se sega.

Sa lewe levu sara era sa gole tani mai na Rarama oqo edaidai. Na i Vola Tabu Vou taucoko e dusia tikoga e duabulu na Rarama. E sega ni rua se sivia. Na Rarama oqori na Kalou ka mai serau ena bula vakatamata i Jisu Karisito. Oqo na Matanisiga ka cabe mai na i Vakatekivu ena kena buli na vuravura, na Matanisiga ka cadra cake mai Peceliema, dromu mai Kalivari, ka cabe cake me tawa mudu ena kida ni mataka ena loma ni were mai Kecisemani ka vakalala kina na i bulubulu. *"I Mate, sa evei na nomu bati gaga. I Bulubulu sa evei na nomu gumatua?"*

Ena lesu mai na buto ni bogi, - Io! E na sega ni yali vakadua na ca kei na i tovo dredre ena keda maliwa, - Io! Ena bula tikoga na veicati ena kena veimataqali, - Io!. Ia, ena tarava tikoga mai na kida ni mataka. Sa soli vei keda me iloloma na kida ni mataka oqo. A isolisoli mai Vale Levu. Mai Vua na Kalou ka bulia na lomalagi kei vuravura. Na kida ni mataka e soli mai ena Siga ni Sucu e sega ni kida ni mataka walega ni veisiko. Ia na kida ni mataka ka vakamalumalumutaki kina na tina ni butobuto kecega sai koya na mate kei na kena batigaga.

Na vei kida ni mataka kece sara eda duri cake kina mai na moce, sa dodonu me noda siga ni sucu kei na siga ni tucake tale. Meda gole kina kivua na Kalou ena masu. Ena vakavinavinaka. Ena

vakararavi. Ena noda tataunaka na vuravura kei na kena butobuto ki Vua.

E sega ni dua na ka e dredre ena vuravura oqo nida vakararavi Vua na Kalou na Vu ni Rarama. Na leqa ni noda vuvale me vakaukauwataki kina na noda veidinadinati na tama kei na tina. Sa vinakati vakalevu edaidai e Viti na veidinadinati oqori, ka ni sa levu sara na vuvale kavoro ena noda vanua. E sega ni ka dredre na noda veiyaloni ka veirogorogoci na veimata tamata, vei mata lotu. Na nodra tuberi na noda gone mera gole tani mai na ca ki na vinaka. Meda goleva na Kalou, na Rarama meda rawata kina na Bula. Me ka dina na noda lotu, ka kakua ni ka vakarairai se vaka ivakarau walega. Meda gole vua ena yalo dina.

Ni sa tu oqo nai solisoli ni loloma ni Kalou vei keda, meda sega ni ciqoma rawa vakaevei? Taroga tiko nai Apositolo ko Paula na taro :

"Eda na bula rawa vakaevei koi keda kevaka eda vakawelewetaka na Bula levu oqo?"

Ko ira kece era gole vua na Rarama oqo era sa gole tani mai na Mate ki na Bula, mai na Butobuto ki na Rarama. Sa ka bibi na rarama ni veivakatorocaketaki, se na rarama ni veika vaka-politiki. Ia, kevaka eda vakararavi tabakidua ga kina, ena sega ni dede eda sa na lesu tale ki na butobuto. E dodonu me raici ni ra rawata na nodra rarama na veikaukauwa kecega ni vuravura oqo mai na Rarama levu na Karisito. Kevaka era tawasei ira tani mai na vu ni Rarama oqo, era na lesu tale ki na butobuto.

Na Siga ni Sucu e vakayacora se cakava kina na Kalou edua na ituvatuva vou ni Bula. E vakabibitaki ena ituvatuva vou oqo ko ira era dravudravua ka dau vakawaletaki. Na ituvatuva vou ka veisaqasaqa kei na ituvatuva vaka-matanitu vaka-Roma.

Na nodra iliuliu vaka-matanitu na kai Roma ka vakatokai o Sisa era dau vakatoka me i 'Vakabula'. Na i tukutuku kece e lako mai vua kivei ira na lewe ni vanua e 'kosipeli' se i 'tukutuku vinaka'. O Luke ena nona sereka na irairai ni tuvatuva vou oqo ka kauta mai ko Jisu, e tukuna ni sega tale ni dua na i Vakabula,

sa i Jisu duadua. E sega tale ni dua na i Tukutuku Vinaka, na Karisito duaduaga. Kaya na agilosu vei iratou na i Vakatawa :

"Dou kakua ni rere, raica au sa kauta mai vei kemudou edua nai Tukutuku Vinaka mo dou reki vakalevu kina kei ira kecega na tamata. Ni sa sucu vei kemudou ena siga qo, ena koro i Tevita, na i Vakabula, ko koya na Karisito, na Turaga" (Luke 2:10ff)

E sega ni 'Vakabula' ko Sisa, se dua nai liuliu vaka-matanitu, se vakavanua, se vakalotu. Na i Vakabula, okoya ka vu mai kina na bula kecega, sai koya na Kalou kei na Luvena ko Jisu Karisito.

Na itukutuku bibi ka rekitaki duadua oqo, a sega ni kau me laki rogoca taumada e liu edua nai liuliu vaka-matanitu se vakalotu. E rairai na agilosu vei ira na i Vakatawa ni sipi. Oqo ko ira ka ra dravudravua ka vakawaletaki. Era vakatikitikitaki. E davo donu koto kina na qaqa ni sere nei Meri :

"Sa tu na nona loloma vei ira sa rerevaki koya, ka yacova na itaba tamata e vuqa. Sa kaukauwa na cakacaka ni ligana. Sa dui vakasesei ira na viavialevu ko koya ena vuku ni nanuma ni yalodra. Sa vakasivoi ira na kaukauwa mai na nodra itikotiko. A sa vakaceceretaki ira na tamata lalai. Sa vakamamautaki ira sa viakana, ena ka vinaka. A sa vakatalai ira na vutuniyau". (Luke 2:51ff).

E na davo donu na noda itosotoso mai na buto ni bogi ki na kida ni mataka ni vakalakala ki na nodra kauwaitaki na dravudravua kei na vakaloloma ena keda maliwa. Ko ira era vakatikitikitaki ena bula toro cake eda sasaga kina edaidai. Ia na dravudravua e sega ni kila na mata tamata, se na mata lotu cava eda lewena. Se na tagane, se yalewa, gone, se qase. Sa i tavi ni matanitu kei keda kece eda okati keda meda nona na Kalou meda kauwaitaki ira na dravudravua.

Na gone eda marautaka oqo na nona siga ni sucu e gone vakaloloma. Tadu mai ena gauna ni dausiga, lailai na kakana kei na wai. Sucu e vale ni manumanu. Vakasaqarai me

vakamatei mai vei ira na iliuliu vaka-matanitu. Nona sucu e sega ni kilai. Nona bula kei na nona ivakavuvuli e vorati mai vei ira na meca. Mate e na nona rube ena kauveilatai. Ia na veika kece oqori sa tu oti tu ena Nona ituvatuva ni cakacaka na Kalou.

Sa sega ni dua na ka me caka vakavuni. Sa tevuki tu na ituvatuva oqo me raica ko vuravura taucoko. Ena Siga ni Sucu oqo, meda bole meda vakaitavitaki keda ena ituvatuva ni cakacaka oqo ni Kalou. Me totaki na Rarama. Me valataki na dina kei na dodonu ni sa dau vorati wasoma. Me tubu na veilomani kei na veiyaloni e Viti. Kaya kina ko Aisea :

"Mo tu cake mo rarama mai; ni sa yaco mai na nomu rarama, ia na serau i Jiova sa cadra vei iko."

Oqo na domo ni parofita ko Aisea vei ira na Jiu ni oti na kau vakabobula ki Papiloni. Sega ni gauna rawarawa. Gauna ni tekivu vou tale. Gauna dredre. Ni ra sa sereki, ia mera cila me vaka na rarama. Me ra kakua ni tiko ena butobuto. Meda tucake mai ka vakaraitaki keda ni da vinakata talega meda totaka ka valataka na Rarama oqo.

Na Siga ni Sucu kei na kena ibalebale sa sureti keda ki na duavata kei na cakacaka vata. Na kena Matanisiga e cilavi keda taucoko kei na duidui eda duidui kina. E sega ni kau tani kina na noda duidui. E sega talega ni tawasei keda, meda tatawasewase kina. E sega. Ia, e vakasalusalutaka ka vakavutuniyautaka na noda duavata. Meda kakua ni dre na noda duidui meda vakarusai keda kina vakataki keda.

Sa soli mai vei keda na Matanisiga ni Yalo Dodonu. Sa cila mai ena siga oqo. Ko vuravura me sa qai rarama. Seavu yani na butobuto.

Oqo na Matanisiga ni Loloma. Me vauci keda vata na loloma kei na Dina; okoya na ivau kaukauwa. Na loloma kei na dina ni Kalou ka kunei vei Jisu Karisito. Ena veivanua kece sara e kunei kina na Kalou, sa tiko kina na loloma. Kei na veivanua ka kunei kina na Loloma, sa tiko talega kina na Rarama. Na Rarama sa i Jisu Karisito.

"Sa cakava na ka kecega ko koya, a sa sega ni dua na ka sa caka me sega ni cakava. Sa tu vei koya na Bula. Ia na rarama ni tamata na Bula. A sa cilava na butobuto na rarama, ia na butobuto sa sega tale ni kune."

Me noda vata na Rarama oqo ka meda qai cila me vaka sa cilavi oti tu na noda bula. Me noda vata na Marau kei na Kalougata ni Siga ni Sucu.

Emeni.
